
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

Voor jullie ligt alweer het derde CS-verslag met daarin vooral meldingen uit 2015. Dit verslag kwam tot stand door waarnemingen van: Henk Witte, Wilbert Kerkhof, Marianne Ottervanger, Linda Keesman, Jannie Nijman, Pieter Korstanje, SWG-groep Waterweg Noord, Standwacht Katwijk-Noordwijk, Sytske Dijkse, Linda Meijer, Pieter Kruse, Joop Verkuil, Marion Bilius, Sake van Pelt, Katie van der Wende, Wim Kruiswijk, Peter Moerdijk, deelnemers excursie ALV en mijzelf.

WORMEN

Op 22-03 vond ik hoog op het strand van de 2^e Maasvlakte een kleine rode jerrycan. Hierop zaten drie soorten kokkerwormen. Dit waren de Zandkokkerworm *Sabellaria spinulosa*, de driekantige kalkkokkerworm *Pomatoceros triqueter* en een soort die daar erg op lijkt: *Pomatoceros lamarckii*. In een aantal kokers bleken nog wormen te zitten met het operculum. De *P. triqueter* vond ik ook op een plastic klep van een pet bij Camperduin op 10-03. Op die klep zaten ook nog kokers van de *Hydroides norvegicus* en de zeer dunne kokertjes van *Filograna implexa/Salmacina dysteri*. Eerder dit jaar, op 04-01, vond ik tussen Bergen aan Zee en Schoorl een stuk plastic met daarop kokers van de trompetkalkkokkerworm *Ficopomatus enigmaticus*.

Arthur Oosterbaan stuurde een melding door die via de website van Ecomare werd gedaan door Linda Meijer. Zij vond op het strand van de 2^e Maasvlakte een levende fluwelen zeemuis *Aphrodita aculeata* op 05-04. Het dier zat verstrikt in wat plastic draden, nadat deze waren verwijderd, is het weer in zee terug gezet.

WEEKDIEREN

Van Jannie Nijman kreeg ik een mooie lijst met vondsten die zij verzamelde op 8, 9 en 10 september 2014 op het strandje bij Baarland. Een locatie waar niet vaak waarnemingen vandaan komen, maar zeker een bezoekje waard, want ze vond er o.a. de volgende soorten: 1x roze napslak *Emarginula rosea*, 1x *Epitonium frondiculum*, een prachtig gaaf exemplaar van *Galeodea bicatenata*, 4x *Colus curtus*, 1x *Colus cordatus*, 3x *Colus olavi*, 42x *Nassarius labiosus*, 6x *Nassarius reticosus*, 1x *Nassarius ligusticus*, 6x *Nassarius pygmaeus*, 1x *Admete viridula*, 2x *Admete gracilentata*, 1x *Turris antverpiensis*,

1x *Asthenotoma bipunctata*, 1x *Scaphella lamberti*, 3x *Cancellaria contorta*, 1x *Mangelia costulata smithi*, 52x *Mangelia coarctata*, 3x *Mangelia notata*, 1x *Philbertia linearis*, 2x *Terebra inversa*, 1x *Menestho britannica*, 1x *Cylichna cylindracea*, 1x *Astarte corbuloides*, 1x *Carinastarte trigonata*, 1x *Leavastarte aff. peelensis*, 1x *Leavastarte mutabilis mutabilis*, 1x *Cardites squamulosa ampla*, 1x *Cardites squamulosa scaldensis* en een fragment van *Glossus lunulatus*.

Sinds ze met de kustversterking bij de Hondsbossche Zeewering begonnen, die nu bijna klaar is, komen er met regelmaat lijsten met waarnemingen van dat nieuwe strand. Vooral de leden van de SWG-groep regio Alkmaar, en ook ikzelf, verzamelen daar regelmatig. Wat nu volgt is een samenvoeging van alle lijstjes van de afgelopen maanden; deze meldingen kwamen van Henk Witte, Wilbert Kerkhof, Linda Keesman, Jannie Nijman en mijzelf.

Op het strand liggen zeer veel grijze tapijtschelpen *Paphia aurea senescens*, Noorse hartschelpen *Laevicardium crassum* en ook worden er, bij elk bezoek, kleppen en fragmenten van de geruite tapijtschelp *Ruditapes decussatus* en de bonte mantel *Mimachlamys varia* verzameld.

Soorten die uit alle gruismonsters worden gehaald, zijn o.a. de vliezige drijfhoeren *Rissoa membranacea*, heel veel muizenkeutels *Bittium reticulatum* (met daartussen ook de soorten *B. jadertinum* en *B. scabrum*), de scheve hartschelp *Parvicardium exiguum*, de kleine platschelp *Tellina pygmaea* (soms wel meer dan 50 in één gruismonster), fragmenten en juveniele klepjes van de papierschelp *Thracia papyracea*, juveniele klepjes van de wijde mantel *Aequipecten opercularis*, fragmenten en soms bijna gave klepjes van de sabelschede *Phaxas pellucidus*, tweetandschelpjes *Mysella bidentata* en het ovale zeeklitschelpje *Tellimya ferruginosa*. Ook deze laatste twee soorten soms in aantallen van meer dan honderd per gruismonster.

Soorten die niet op alle lijstjes staan, maar wel al meerdere keren zijn gevonden, zijn: gekielde cirkelslak *Tornus subcarinatus*, oubliehoren *Retusa obtusa*, trapgevel *Oenopota turricula*, fragmenten van het schepje *Philine aperta*, melkwitte arkschelp *Striarca lactea*, prismatische dunschaal *Abra prismatica* en de zandschelp *Mysia undata*.

Soorten die maar een enkele keer gevonden werden, zijn o.a. melkwitte drijfhoeren *Alvania lactea*, mosselslurpertsje *Odostomia scalaris*, gestreepte priemhoren *Turbonilla rufa*, kleine astarte *Goodallia triangularis* en geplooid rotsboorder *Saxicavella jeffreysi*.

Figuur 1: Gevlekt koffieboontje *Trivia monacha*, Neeltje Jans 10-01-2015 *in situ* (foto boven: Luna van der Loos) en *in vitro* (foto onder: Mick Otten).

Een dichtgestreepte artemisschelp *Dosinia lupinus lincta* werd er gevonden door Henk Witte op 03-12-14. Ikzelf vond daar op 10-03 een stukje veen met daarin twee doubletjes van de witte boormossel *Barnea candida* en één doubletje van de kleine boormossel *Barnea parva*.

Op de lijsten van de SWG-groep WWN staat ook weer een aantal leuke vondsten. Zo werden er op 10-01 op de strekdam bij het strand op Neeltje Jans bijvoorbeeld levende exemplaren gezien van het ongekleurde koffieboontje *Trivia arctica* (2x) en 1x het gevleete koffieboontje *Trivia monacha* (fig. 1a/b). Op 07-02 werd van deze beide soorten ook een levend exemplaar gevonden bij de Westbout. Ook zagen ze die dag ± 10x egelak *Acanthodoris pilosa*, ± 10x grote vlokak *Aeolidia papillosa* en ± 5x gekraagde vlokak *Aeolidiella alderi*. Heel bijzonder was ook een exemplaar van de citroenslak *Doris pseudoargus* (fig. 2). Dit was de eerste keer voor de groep WWN dat ze deze soort vonden.

Katie van der Wende verzamelde op 28-02 een aantal leuke soorten t.h.v. paal 8 bij Ouddorp. Op twee plastic kratjes vond ze meer dan 10x wijde mantel *Aequipecten opercularis* (juvenile doubletjes), 25 doubletten van de schilferige dekschelp *Heteranomia squamula*, 5 doubletten van de noordse rotsboorder *Hiatella arctica*, 2 doubletten van de bonte mantel *Mimachlamys varia* en een doubletje van een gebochelde streepschelp *Musculus discors*.

Op 22-03 stond er een excursie gepland van de SWG-groep regio Alkmaar naar de 2^e Maasvlakte. En omdat dat op een zondag was, kon ik ook mee samen met Linda Keesman, Wilbert Kerkhof, Marianne Ottervanger, Henk Witte, Jannie Nijman en Pieter Korstanje. Wat nu volgt is een optelling van de wat meer bijzondere soorten die de verschillende deelnemers mee naar huis namen. Van de Gastropoda waren dat 1x schaalhoren *Patella vulgata*, 1x scheefhoren *Lacuna vincta*, 1x purperslak *Nucella lapillus*, 3x stekelhoren *Ocenebra erinacea*, 4x grofgeribde fuikhoren *Nassarius nitidus*, 1x kleine fuikhoren *Nassarius pygmaeus* en 1x trapgevel *Oenopota turricula*. En van de Bivalvia: 2x melkwitte arkschelp *Striarca lactea*, 2x wijde mantel *Aequipecten opercularis* (halfwas klepjes), 47x bonte mantel *Mimachlamys varia*, 3x gewelfde mantel *Flexopecten flexuosus* (fragmenten), 5x paardenzadel *Anomia ephippium*, ruim 400x schilferige dekschelp *Heteranomia squamula* (deze zaten op een plastic jerrycan), 1x *Ostrea denticulata* (ook op de jerrycan), 2x dubbeltjesschelp *Lucinella divaricata*, 147x grote astarte *Tridonta borealis*, 8x brede strandschelp *Macra glauca* (allen slotfragmenten), 3x

Figuur 2: De citroenslak *Doris pseudoargus* gevonden bij de Westbout op 07-02-2015 (foto: Mick Otten) .

Figuur 3: Eikapsel van de tepelhoren *Euspira catena*; links de typische vorm, rechts detail van de vele holten met elk meerdere losse eieren (foto's: Sytske Dijkse, Foto Fitis).

pleistocene strandschelp *Maetra corallina plistoneerlandica*, 3x eierschelp *Gastrana fragilis* (fragmenten), 3x gewone artemisschelp *Dosinia exoleta* en 19x dichtgestreepte artemisschelp *Dosinia lupinus lincta*. Heel leuk was ook de vondst van 15x geplooid zonnenschelp *Gari fervensis* en als kers op de taart werd er ook een gaaf klepje van een glad zaagje *Capsella variegata* gevonden. De laatste noemenswaardige vondst was die van een gave zwakgeribde olifantstand *Antalis vulgare* van 4 cm.

Ook Pieter Kruse stuurde een leuke waarneming in. Hij vond op 04-04 bij Wijk aan Zee tussen een grote hoeveelheid zeesterren een doublet van de marmerschelp *Glycymeris glycymeris* (fig. 4). Deze soort werd daar eind 2011 en begin 2012 ook al een paar keer gevonden, maar werd daarna niet meer gemeld.

Figuur 4: Marmerschelp *Glycymeris glycymeris* (foto: Petra Kruse).

Op het strand van Neeltje Jans werd op 04-04 en verse juveniele klep gevonden van een grote mantel *Pecten maximus* door Peter Moerdijk. Op

12-04 vond hij daar vier verse halfwas kleppen van de wijde mantel *Aequipecten opercularis*. En op 19-04 vond hij opnieuw een juveniele verse klep van een grote mantel op het zelfde stukje strand.

Sytske Dijkse meldde van drie dagen (11-, 14- en 16-04) bij respectievelijk paal 7 – 10 en 30 op Texel de eikapsels van de tepelhoren *Euspira catena* (fig. 3). Op 16-04 vond ze ook nog een verse gave klep van de noordkromp *Arctica islandica* bij paal 8. Voor Texel een niet alledaagse waarneming.

Tijdens de excursie na de algemene ledenvergadering in Noordwijk, op 19-04 2015, vonden we ook een aantal leuke dingen. De meest opvallende waren drie levende exemplaren van zowel de grote als de glanzende tepelhoren *Euspira catena* (fig. 5) en *Euspira nitida* (fig. 6). Ook het juveniele wulkje (3 cm) *Buccinum undatum*, met slak, was bijzonder (fig. 7). Er werd ook een aantal gevlochten fuikhorens *Nassarius reticulatus* met vlees gevonden, evenals 7x wenteltrap *Epitonium clathrus*, tientallen halfwas doubletjes van de tapijtschelp *Venerupis senegalensis* en een korfmossel *Corbicula fluminalis* (fossiel).

Figuur 5: Levende grote tepelhoren *Euspira catena*, Noordwijk 19-4-2015
(foto links: Joop Verkuil; foto rechts: Frank Perk).

Figuur 6: Levende glanzende tepelhoren *Euspira nitida*, Noordwijk 19-4-2015
(foto links: Joop Verkuil; foto rechts: Frank Perk).

Figuur 7: Levende juveniele wulk *Buccinum undatum* (foto: Joop Verkuil).

Figuur 8: Eendenmossels *Lepas anatifera*
(foto: Joop Verkuil).

KREEFTCHTIGEN

Bij St. Maartenszee werd op 25-01 een nagelkrabje *Thia scutellata* gevonden door Linda Keesman. De meeste krabben die Wilbert Kerkhof zag op 01-02 aan de Noordpierkant bij Velsen waren dode exemplaren. Hij zag 18 vrij grote Noordzeekrabben *Cancer pagurus* en 12 strandkrabben *Carcinus maenas*. De enige levende krab was een fluwelen Zwemkrab *Necora puber*. Pieter Kruse was op 04-04 bij de Noordpier van Velsen Noord en vond daar twee fluwelen zwemkrabben *Necora puber* (fig. 9).

Figuur 9: Fluwelen zwemkrab *Necora puber* (foto: Petra Kruse).

Joop Verkuil en Sake van Pelt waren op 05-02 op het strand bij Zandvoort en vonden daar een levende juveniele Noordzeekrab *Cancer pagurus*, een aantal schaarpoetjes van het burchtenkreeftje *Pestarella tyrrhena* en een plank met ruim 500 levende eendenmossels *Lepas anatifera* (fig. 8).

De ALV excursie leverde ook een flink aantal waarnemingen van deze groep. Zo werden er exemplaren gevonden van de gewone heremietkreeft *Pagurus bernhardus*, het boxertje *Diogenes pugilator*, de gewone zwemkrab *Liocarcinus holsatus*, de strandkrab *Carcinus maenas*, enkele breedpootkrabben *Portumnus latipes*, tientallen helmkrabben *Corystes cassivelaunus*, tientallen gewimperde zwemkrabben *Liocarcinus arcuatus*, de Noordzeekrab *Cancer pagurus*, een enkele fluwelen zwemkrab *Necora puber*, een hooiwa-genkrab *Macropodia rostrata* en wat fragmenten van de Chinese wolhandkrab *Eriocheir sinensis*. De mooiste vondst was echter die van het schild van een cirkelronde krab *Atelecyclus rotundatus* (fig. 10). (Er is echter wat twijfel over deze determinatie, want het zou ook wel eens de verwante

Figuur 10: Schild van de cirkelronde krab *Atelecyclus rotundatus*, Noordwijk 19-4-2015 (foto: Frank Perk).

Figuur 11: Schild van de cirkelronde krab *Atelecyclus rotundatus*, Noordwijk 10-4-2015 (foto: Jaap van Egmond).

soort *Atelecyclus undecimentatus* kunnen zijn als je naar de verhouding hoogte/breedte kijkt.) Nog veel mooier was de vondst van een compleet exemplaar van de cirkelronde krab *Atelecyclus rotundatus* die werd gevonden op 10-04 bij Katwijk door de strandwacht Katwijk-Noordwijk (fig. 11).

MOSDIERTJES

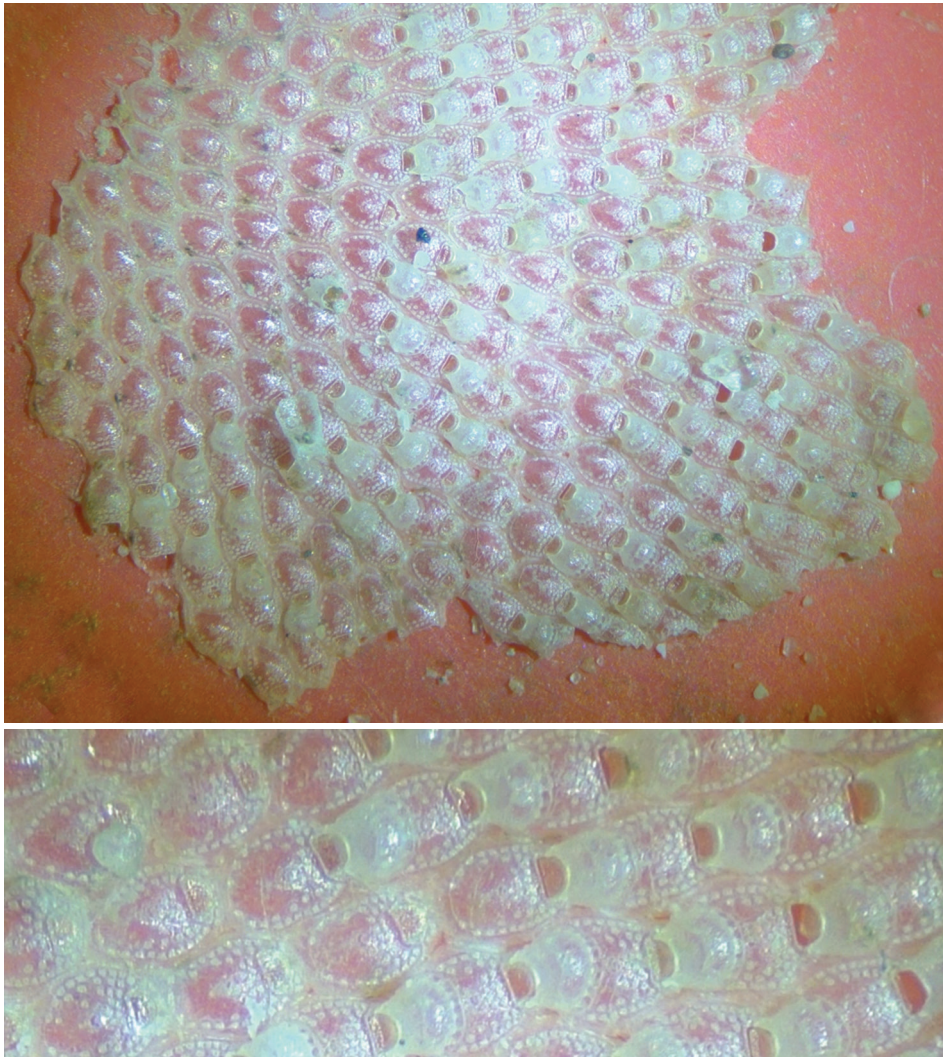
Van deze groep een paar waarnemingen die nog niet vaak van ons strand zijn gemeld. Zo vond ik op 26-12-14 bij Egmond een stukje van een plastic bloempot met een groot aantal mosdiertjes (21 soorten), maar de meest bijzondere waren *Cauloramphus spinifer* en een soort die nog niet eerder werd gevonden in ons land, namelijk *Smittina crystallina*. Op 04-01 vond ik bij Bergen aan Zee een flink stuk plastic dat voor een groot deel was begroeid met mosdiertjes. Helaas had ik geen loepje meegenomen en kon dus niet zien om welke soorten het ging. Het bleek echter maar één soort te zijn: *Cryptosula pallasiana*. Deze soort is dan wel niet zo bijzonder, maar het feit dat het hele stuk plastic (ruim 25x25 cm) dan vol zit met één soort, terwijl je soms een stukje plastic vind met een oppervlak van een paar vierkante cm dat dan begroeid is met wel 12 soorten, maakt het wel weer bijzonder.

Op 27-02 vond Katie van der Wende bij Ouddorp een stuk van een kreeftenfuik met daarop tien kolonies *Cellaria fistulosa* en vijf kolonies *Scrupocellaria scrupea*. Van deze twee soorten werd pas één keer eerder melding gemaakt van onze kust.

Op 10-03 vond ik bij Camperduin een plastic klep van een pet met daarop o.a. de soort *Diplosolen obelia*. In de al genoemde jerrycan die ik vond op de 2e Maasvlakte op 22-03, zat een groot aantal kolonies *Fenestrulina delicia* (fig. 12). De laatste melding komt weer van Katie. Zij vond op 28-03 bij Ouddorp, op een stuk van een kreeftenfuik, de soort *Reptadeonella insidiosa* en ook dit is een eerste waarneming van ons strand.

GEWERVELDEN

Wilbert Kerkhof en Marianne Ottervanger vonden op 23-01 bij paal 9 op Texel twee eikapsels van de stekelrog *Raja clavata* en één van de hondshaai *Scyliorhinus canicula*. Joop Verkuil en Sake van Pelt meldden op 05-02 drie eikapsels van de stekelrog van het strand bij Wassenaar. Op 06-03 verzamelde Joop, samen met Marion Bilius, er tien van deze soort bij Zandvoort. Er lagen daar ook 26 eikapsels van de hondshaai.

Figuur 12: Het mosdiertje *Fenestulina delicata*, 2^e Maasvlakte 22-03. Boven een hele kolonie, onder een detail (foto: Rien de Ruijter).

Een hele mooie vondst is die van Sytske Dijkstra. Zij vond op 16-03 bij paal 8 op Texel het eikapsel van de kathaai *Scyliorhinus stellaris* (fig. 13). Ook Wim Kruiswijk stuurde een leuke waarneming, want op 01-05 vond hij in de buurt van de Langevelderslag een nog levende zeeprik *Petromyzon marinus* van ± 65 cm (fig. 14).

Adres van de CS-man: rien-tien@ziggo.nl

Figuur 13: Een eikapsel van de kathaai *Scyliorhinus stellaris*, Texel paal 8, 16-03-2015; de foto is gemaakt terwijl het kapsel was ondergedompeld in water (foto: Sytske Dijkse, Foto Fitis).

Figuur 14: De zeeprik *Petromyzon marinus*, Langevelderslag 01-05-2015 (foto: Wim Kruiswijk).